

Nieuwsbrief RES Twente: Aardgasvrij in 2030? Hoe doen we dat?

Januari 2022

Een energieneutrale regio in 2050 is de stip op onze horizon. Op weg daarnaartoe werkt de Regionale Energiestrategie (RES) Twente aan het duurzaam opwekken van elektriciteit (1,5 TWh) in 2030. Maar voor 2030 ligt er ook een belangrijke warmteopgave, zodat woningen en andere gebouwen aardgasvrij kunnen worden verwarmd. Dat is een enorme opgave, waarbij alle beschikbare warmtebronnen nodig zijn. Bovendien moet daarvoor infrastructuur beschikbaar zijn om de warmte beschikbaar te stellen.

In deze nieuwsbrief besteden we aandacht aan [ontwikkelingen in Twente om de warmteopgave](#) te realiseren. Daarnaast is er aandacht voor andere ontwikkelingen, zoals het [regeerakkoord](#) dat in december is gepresenteerd door de coalitie van VVD, D66, CDA en ChristenUnie, de [tussenanalyse van het Planbureau voor de Leefomgeving \(PBL\)](#), het [Actieprogramma voor Milieuregels windparken](#) en de [helpdesk voor wind op land](#). Ook laten we u graag weten dat NP RES in februari en maart 2022 een [kennisdeelmaand](#) organiseert voor betrokkenen van provincies, waterschappen en gemeenten.

Verder in de nieuwsbrief aandacht voor onder meer de [Living Lab Twente Onderste Boven](#), [praktijkvoorbeelden](#) en een [overzicht van gerealiseerde projecten en projecten in voorbereiding](#). Claudio Bruggink zorgt deze keer voor het woord vooraf. Hij is wethouder van gemeente Hengelo en trekker van de Regionale Structuur Warmte in het Breed Bestuurlijk Overleg (BBO) van de RES Twente.

Woord vooraf: Hoogtepunten 2021

In januari kijk ik altijd terug op de hoogtepunten van het voorgaande jaar, voordat de plannen voor het nieuwe jaar weer gesmeed worden. Het jaar 2021 had hoogtepunten, maar er waren ook redenen voor zorg. Eén van de belangrijkste hoogtepunten voor Nederland was dat er op de valreep een regeerakkoord gesloten is. Hierin komt de urgentie van duurzaamheid duidelijk naar voren. Maar tegelijkertijd ging Nederland weer op slot en nam de polarisatie toe. Niet alleen rondom de coronamaatregelen, maar ook over duurzame ontwikkelingen, zoals windturbines en zonnepanelen. Het [IPPC klimaatrapport](#) laat echter zien dat het nu belangrijker is dan ooit om vaart te maken om de opwarming van de aarde tegen te gaan.

Voor onze gemeente was één van die hoogtepunten het tekenen van een intentieovereenkomst aan het einde van het jaar door Twente en de gemeente Enschede, Borne en Hengelo. Samen onderzoeken we de mogelijkheden voor de realisatie van een regionaal warmtenet. Hierover lees je meer in deze nieuwsbrief. Daarnaast hebben we in Hengelo belangrijke stappen kunnen nemen om het omgevingsprogramma Nieuwe Energie in procedure te brengen naar de raad. Hierin is opgenomen waar, hoe en met wie we duurzame elektriciteit opwekken in 2030 en waar duurzame energieprojecten aan moeten voldoen. Als de raad het vast stelt op 9 februari is dat gelijk een mooi begin voor 2022.

Voor de RES Twente was het vaststellen van de strategische koers een belangrijke mijlpaal. In 2022 gaan we verder invulling geven aan deze bestuurlijke koers uit de RES Twente 1.0, waarbij er oog is voor de zorgen die er leven in de samenleving. We starten met een regionale omgevingseffectrapportage (OER) en betrekken daar inwoners en belangen vertegenwoordigers bij. We onderzoeken de effecten zijn van windturbines en zonnepanelen op de omgeving, maar ook het benutten van duurzame warmtebronnen om gebouwen te verwarmen als alternatief voor aardgas. Verder gaan we de subregionale samenwerking verder uitbouwen. In Twente werken al verschillende partijen proactief samen aan de opgaven van de RES Twente.

Met de gemeenteraadverkiezingen voor de deur, wordt 2022 een spannend jaar. Duurzaamheid zal ook daarbij een belangrijke rol spelen. Ondertussen ontstaan er mooie initiatieven zoals 'Living lab Twente' en ook gaan we verder met het smeden van de Biogas-coalitie. Al met al stappen op weg naar RES Twente 2.0.

Claudio Bruggink,

Wethouder gemeente Hengelo en bestuurlijk trekker Regionale Structuur Warmte BBO

WAAR STAAN WE MET DE WARMTEOPGAVE?

De RES Twente staat aan de lat om een Regionale Structuur Warmte (RSW) te realiseren, waardoor alle beschikbare warmtebronnen optimaal kunnen worden benut. De gemeenten realiseren een Transitievisie Warmte (TVW) om stapsgewijs wijken aardgasvrij te maken. Voor de verdeling van de beschikbare duurzame warmtebronnen vindt er een wisselwerking plaats tussen de RSW en de TVW van de gemeenten. Vervolgens gaan gemeenten samen met de omgeving aan de slag met het gefaseerd uitvoeren van wijkuitvoeringsplannen.

Via de [monitor RES Twente](#) is [de voortgang voor de warmteopgave](#) inzichtelijk. Lees meer over de laatste ontwikkelingen:

Transitievisies Warmte (TVW)

In het Nationaal klimaatakkoord is afgesproken dat gemeenteraden uiterlijk eind 2021 de Transitievisie Warmte moesten vaststellen. In Twente hebben alle gemeenten de Transitievisie Warmte opgesteld. De gemeenten geven hierin weer hoe zij stapsgewijs de wijken aardgasvrij kunnen verwarmen in 2030. De visie is alleen nog niet in alle gemeenten vastgesteld. Zo wachten Hengelo en Enschede met het vaststellen, totdat er meer duidelijkheid is over de landelijke ontwikkelingen ten aanzien van haalbaar- en betaalbaarheid voor inwoners, de gestegen warmteprijzen en de aanpak voor energietoekomst.

Haalbaarheidsonderzoek regionaal warmtenet

De gemeenten Borne, Enschede en Hengelo onderzoeken samen met Twente de haalbaarheid van een regionaal warmtenet om de warmtebronnen optimaal te benutten. Op 21 december 2021 ondertekenden deze partijen hiervoor een intentieovereenkomst. Naar verwachting zijn de resultaten van dit onderzoek eind 2022 bekend.

Lees meer over het [haalbaarheidsonderzoek van een regionaal warmtenet door Borne, Enschede, Hengelo en Twente](#).

Regionale Warmtenet Twente

Tijdens de startbijeenkomst op 29 september 2021 verzorgden Anne-Roos de Bloois van gemeente Enschede en Wilco Wittenberg van Twente [de startup Regionaal Warmtenet Twente](#). Inmiddels is een werkgroep gestart aan de slag om deze complexe opgave verder vorm te geven.

Biogas/Groengas

De ontwikkelingen rondom biogas/groengas zijn in volle gang. Zo heeft Noordoost Twente een intentieovereenkomst gesloten voor de [oprichting van een groengasbedrijf voor Noordoost Twente](#) en ontstaan naast het samenwerkingsverband van [Stichting IJskoud uit Noord-Deurningen](#) ook nieuwe initiatieven voor het leveren van Groengas via het Coteq-leidingnet, zoals [Groengas uit varkensmest in Hoge Hexel](#). Verder start Tom Vleerbos als projectleider biogas/groengas-coalitie voor de RES Twente. Hij gaat aan de slag om samen met Twente, Cogas en de gemeenten Dinkelland, Losser, Oldenzaal, Tubbergen, Hof van Twente, Twenterand en Wierden de randvoorwaarden voor biogasproductie verder te ontwikkelen, zodat de beschikbare potentie in Twente toepasbaar wordt.

In april 2022 organiseert de RES Twente een online themasessie van 19.30 – 21.30 uur over biogas/groengas en houtachtige biomassa in de energietransitie. Nadere informatie volgt, maar aanmelden kan nu al via energiestrategie@regiotwente.nl.

Aquathermie en Geothermie

In sommige steden en dorpskernen zijn geen substantiële industriële restwarmtebronnen, terwijl er wel bronnen van oppervlaktewater, zandwinplassen en rioolwaterzuiveringen aanwezig zijn. In deze gevallen kan [aquathermie](#) een duurzame oplossing bieden in de warmtevraag. Een andere duurzame warmtebron is [geothermie](#), waarbij warmte uit de lagen van de ondergrond van de aarde wordt gewonnen. Aquathermie en geothermie zijn relatief nieuwe technieken waarin volop innovatie plaatsvindt. Bovendien moeten de mogelijkheden in Twente goed in kaart worden gebracht. De RES Twente wil aan de slag met deze nieuwe technieken, zodat deze op langere termijn optimaal kunnen worden benut. Specialisten/initiatiefnemers uit Twente kunnen aanhaken bij deze ontwikkeling via de regionale meedenktank.

Innovatieve technieken

Ook innovatie en technologische ontwikkelingen kunnen nieuwe mogelijkheden bieden voor de energietransitie. Als in de periode van nu tot 2030 nieuwe technieken toepasbaar zijn, dan is het mogelijk om dit in te wisselen of aan te vullen als bron voor de opwek van elektriciteit of als warmtebron. Wethouder Eugene van Mierlo (gemeente Almelo), is bestuurlijk trekker Nieuwe technieken binnen het Breed Bestuurlijk Overleg (BBO) van de RES Twente.

Meer weten over de warmteopgave? Neem contact op met [Ineke Nijhuis, coördinator RSW RES Twente](#).

ONTWIKKELINGEN LANDELIJK

We hebben een paar belangrijke landelijke ontwikkelingen voor u op een rij gezet.

Wat betekent het regeerakkoord voor de RES Twente?

Op 15 december 2021 is het regeerakkoord tussen VVD, D66, CDA en ChristenUnie met de titel 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' gepresenteerd. De belangrijkste passages uit het regeerakkoord die van invloed zijn op de RES Twente, zijn opgenomen in [dit overzicht met hoogtepunten van het regeerakkoord en het effect op de RES Twente](#).

Actieprogramma voor verankering milieubescherming

De Raad van State heeft geoordeeld dat voor de Nederlandse algemene regels voor windturbines een plan-MER had moeten worden opgesteld. Dat is niet gebeurd, dus zijn deze regels strijdig met het EU-recht en mogen ze niet meer worden toegepast. Naar aanleiding van de [uitspraak van de Raad van State op 30 juni 2021](#) is het [Actieprogramma 'Verankering milieubescherming na Nevele'](#) gerealiseerd door de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische Zaken en Klimaat en Infrastructuur en Waterstaat. Bij het Actieprogramma zijn de koepels van decentrale overheden, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Interprovinciaal Overleg en de Unie van Waterschappen, betrokken. Zo is onder meer een [helpdesk Wind op land](#) gerealiseerd.

Analyse Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)

In december 2021 heeft het PBL de [tussenanalyse](#) gepubliceerd van de per 1 juli 2021 aangeboden RES'en 1.0. Hieruit blijkt het gezamenlijke doel om 35 TWh in 2030 te realiseren haalbaar is als in de uitvoering voldoende kennis, middelen en menskracht zijn.

Monitor windenergie op land

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) maakt jaarlijks, in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK), een monitor voor windenergie op land. In [de infographic wind op land](#) is de ontwikkeling van 7 jaar wind op land samengevat. Zowel van de bouw van nieuwe windmolens als de innovaties.

UITGELICHT: LIVING LAB TWENTE ONDERSTE BOVEN

Living Lab Twente Onderste Boven is van start. Twente Onderste Boven is een laagdrempelig netwerk, dat is ontstaan op initiatief van de leerkring Energietransitie van de Twentse Noabers. Ze werken samen van onderop (van, voor en door de inwoners) aan verduurzaming van buurten, wijken en dorpen. Living Lab Twente Onderste Boven gaat voor maximale betrokkenheid van de inwoners en maakt plannen om te streven naar minimaal 50% lokaal eigendom van duurzame energievoorzieningen.

Aanpakkers gezocht! Doe jij mee?

Ben je gemotiveerd en wil je aan de slag met onze gezamenlijke duurzaamheidsopgave? Of heb je een goed idee voor het verduurzamen van je straat, buurt of dorp en kan je wel wat hulp gebruiken?

Lees meer [Living Lab Twente Onderste Boven](#) of neem contact op met [Monique van Saane](#) of [Miranda Scheffer](#).

Niets doen is geen optie. Doe je mee?

Daarnaast organiseert de RES Twente onder meer een meedenktank en een Twents Energie Forum om verschillende perspectieven beter met elkaar verbinden, samen komen tot integrale oplossingsrichtingen, win-winsituaties creëren en beter gehoor geven aan de milde middenstem. Daarmee willen we een open en eerlijke dialoog mogelijk maken en de omgeving een adviserende rol geven op weg naar RES Twente 2.0. Het advies van de omgeving is zwaarwegend. De verwachting is dat de adviezen leiden tot een aanscherping en beter eindresultaat. Alleen tegen stemmen zonder alternatief is niet mogelijk, omdat we samen tot een oplossingsrichting moeten komen. Centrale oproep is dan ook 'Niets doen is geen optie, doe je mee?'

De meedenktank en het Twents Energie Forum worden op dit moment verder vormgegeven. Lees meer over de [meedenktank en het Twents Energie Forum](#).

UIT DE PRAKTIJK

De [Lokale Energie Initiatieven](#) (LEI) werken hard om energieprojecten te realiseren. Inmiddels zijn diverse projecten gerealiseerd of in de planvormingsfase met een subsidieaanvraag voor duurzame energie (SDE-aanvraag). Inmiddels zijn er ook voorbeelden van projecten die bijdragen aan de warmteopgave. We lichten graag enkele praktijkvoorbeelden toe:

Biogas uit koeienmest: Dat is het concept van [coöperatie IJskoud in Noord-Deurningen](#). In december 2019 is het biogasnetwerk van IJskoud officieel geopend. Nu maken twee bedrijven gebruik van het biogas. In de toekomst wil IJskoud op deze manier de hele kern Noord-Deurningen van biogas voorzien. IJskoud levert daarmee een grote bijdrage aan een [Energie neutraal Noord Deurningen](#). Dat is de ambitie van Stichting Duurzaam Noord Deurningen, die zich daarnaast ook inzet voor bijvoorbeeld woningisolatie. Momenteel is Stichting Duurzaam Noord-Deurningen druk met het afronden van een haalbaarheidsonderzoek 'Noord Deurningen van het aardgas af', dat wordt uitgevoerd door E-Kwadraat. Naar verwachting is dit in het voorjaar 2022 gereed.

Lees meer over de activiteiten van [Stichting Duurzaam Noord Deurningen](#).

Groengas van varkensmest in Hoge Hexel: Varkenshouderij 'n Stol uit Hoge Hexel kan als eerste binnen de gemeente Wierden groengas leveren via het Coteq-leidingnet. De varkensmest uit de eigen stallen en van boeren uit de omgeving wordt via een mestvergister met een Bio-UP installatie opgewerkt tot groengas. Het groengas is dan klaar voor afvoer naar de Coteq-leidingen en is geschikt voor zo'n 250 huishoudens. In theorie kan hiermee heel Hoge Hexel van het aardgas af.

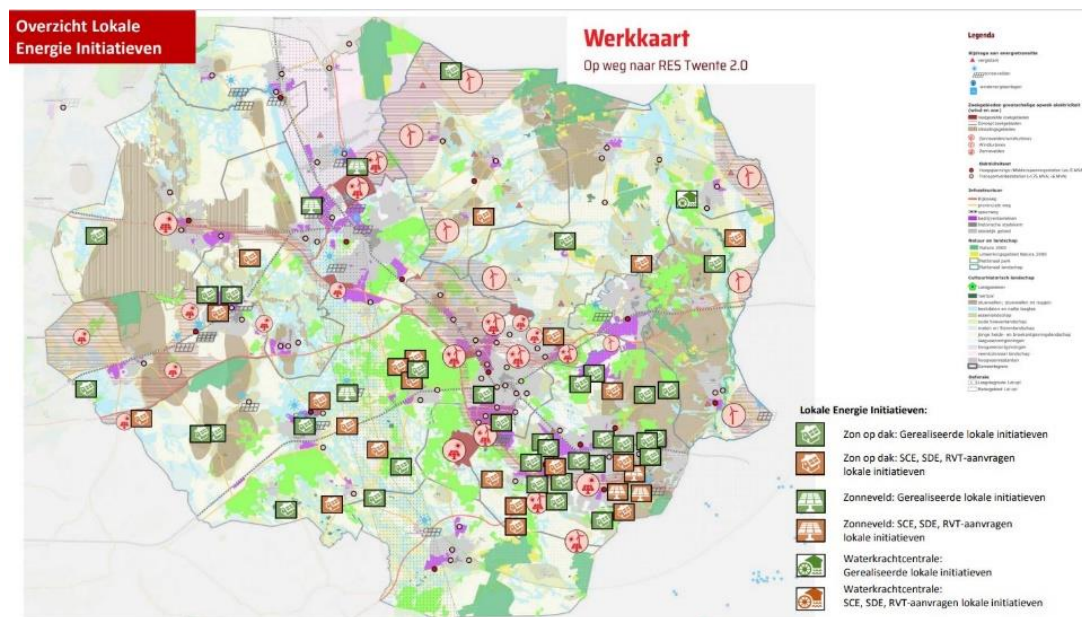
Lees meer over [groengas uit varkensmest in Hoge Hexel](#).

Mega zonnedak op Technology Base Twente: Behalve aan warmte projecten werken de LEI-organisaties ook voortdurend aan nieuwe zonprojecten. Bekijk [de aanleg van één van de grootste zonnedaken van Oost-Nederland op de hangars van Technology Base](#).

Lees meer over [de aanleg van het mega zonnedak op Technology Base](#).

Overzicht projecten lokale energie initiatieven

Via de gemeenten en de LEI-Twente houden we bij welke energieprojecten zijn gerealiseerd of aangevraagd. Bekijk de [kaart met Lokale Energie Initiatieven](#). Ontbreekt uw initiatief op de kaart? Initiatiefnemers kunnen informatie over hun projecten, aanvragen, ideeën en praktijkvoorbeelden aanleveren via energiestrategie@regiotwente.nl.

Meer weten over LEI-T? Kijk op www.energiestrategie.nl/LEIT.